

Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат министрлігі

"Құрманғазы атындағы Қазақ
ұлттық консерваториясы" РММ

Министерство культуры и
информации Республики Казахстан

РГУ «Казахская национальная
консерватория имени Курмангазы»

05 желтоқсан 2024 ж.
күні

Алматы қ.

№ П-10-24

г. Алматы

Бекітемін
Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат министрлігі
«Құрманғазы атындағы Қазақ
ұлттық консерваториясы» РММ
Оқу және оқу-әдістемелік жұмыстар
жөніндегі проректор

Г. Әбдірахман
«05» желтоқсан 2024 ж.

**«МЕКТЕПТЕ/КОЛЛЕДЖДЕ СОЛЬФЕДЖИО ПӘНІН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ
ЗАМАНУИ ӘДІСТЕМЕЛЕРІ»
мұғалімдердің біліктілігін арттыру курсының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Құрастырушылар:			
«Музыкатану және композиция» кафедрасы		Өнертану магистрі, аға оқытушы Ж. Тулкубаева	05.12.2024 ж.
Келісілді:			
Кафедра меңгерушісі		М. Койлыбаева	05.12.2024 ж.
БЖЖҚББ бөлімінің бастығы		А. Баймуканова	05.12.2024 ж.
Қызметі	Қолы	ТАӨ	Күні

«Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері»

Педагогтардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы

1. Жалпы ережелер

Оқыту бағдарламасы «Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» біліктілікті арттыру курсы (әрі қарай – Бағдарлама) «Музыка теориясы. Сольфеджио» мамандығы бойынша педагогтардың кәсіби біліктілігін арттыруға бағытталған, қосымша музыкалық және кәсіби техникалық білім беру ұйымдарын (музыкалық мектептер мен колледждер, мамандандырылған музыкалық мектептер) оқытуға арналған (әрі қарай – Тыңдаушылар).

Бағдарлама келесі негізгі ережелер мен талаптарды ескере отырып әзірленді:

- Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы республикалық референдумда қабылданған Конституциясы;
- 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы №319-III;
- 2019 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңы № 293-VI ЗРК;
- 2023 жылғы 20 сәуірдегі Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексі №224-VII ЗРК;
- 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы № 410-V ЗРК;
- Қазақстан Республикасында 2023-2029 жылдарға арналған мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің даму Концепциясы, Қазақстан Республикасының Үкіметі 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысымен бекітілген;
- Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі даму ұлттық жоспары, Қазақстан Республикасының Президенті 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығымен бекітілген;
- Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ЗРК (2023 жылғы 19 сәуірдегі өзгерістер мен толықтырулармен);
- Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының 2021 жылғы 5 тамыздағы Жарғысы;
- Педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу ережелері, ҚР Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы;
- Педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының оқу бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту ережелері, Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығы.

«Сольфеджио пәнін оқыту әдістемесі» арнайы пәндер циклінде жоғары кәсіби маман қалыптастыруда ерекше рөл атқарады. Ұсынылатын «Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» курсы шығармашылық, прогрессивті ойлайтын музыкатанушы-педагогты, заманауи білімдермен, дағдылармен, кәсіби құзыреттіліктермен қаруланған білікті маман қалыптастыруды мақсат етеді. Сольфеджио пәнін оқыту әдістемесін зерттеу – орта кәсіби білім беру педагогикасында тиісті мамандық бойынша табысты бағдарлану үшін қажетті, өйткені Сольфеджио пәні барлық оқу кезеңдерінде музыкалық-теориялық пәндердің өзегі болып табылады.

Сольфеджио мен басқа пәндер (музыка теориясының элементарлық негіздері, гармония, полифония, музыкалық шығармаларды талдау, оркестровка және т.б.) арасындағы өзара байланыстардың ерекшелігі отандық музыкалық білім беру жүйесіндегі білім беру бағдарламаларында негізделген.

Бұл курста сольфеджио сабақтарында жұмыс істеудің негізгі және қосымша формаларын меңгеруге мүмкіндік беретін әдістемелік ұстанымдар ұсынылады, бұл сабақтарды жоғары сапамен жүргізуге ықпал етеді.

Біліктілікті арттыру (БА) кәсіби білім берудің бір түрі ретінде білім беру саласындағы даму қарқынына жауап беретін жаңа, заманауи оқыту әдістерін меңгеруге, тереңдетуге және жетілдіруге мүмкіндік береді.

Біліктілікті арттыру курстарының тыңдаушылары болып жоғары және орта кәсіби білім беру мекемелерінің оқытушылары, театр әртістері, концерттік ұйымдар мен мәдени-ағартушылық мекемелердің қызметкерлері болуы мүмкін.

Жұмыстың негізгі бағыты 80 сағат көлемінде жоғары және орта кәсіптік білім негізінде білім беру ұйымының бейіні бойынша барлық деңгейдегі мамандардың біліктілігін арттыру болып табылады.

Кафедраның ПОҚ тәжірибесі тыңдаушыларға кәсіби-педагогикалық және шығармашылық қызметтің сапалық жағын жақсартуға көмектеседі.

2. Сөз тізбек

1. **Сольфеджио** - ноталарды мәнерлеп оқып үйренуге негізделген және музыкалық шығармаларды жаттау мен талдауды қамтитын музыка оқыту әдісі.
2. **Музыкалық есту қабілеті** — адамның музыкаға толықтай баға беріп, оның артықшылықтары мен кемшіліктерін дұрыс бағалауға мүмкіндік беретін туа біткен қабілеттерінің жиынтығы.
3. **Абсолютті есту** — ноталарды сыртқы көмексіз, яғни басқа дыбыстардың контекстісіз анықтау немесе қайталау қабілеті.
4. **Салыстырмалы есту** — интервалдар мен тондар арасындағы қатынасты негізге ала отырып, оларды айыра білу қабілеті. Мысалы, салыстырмалы есту қабілеті бар адам екі нота арасындағы интервалды анықтай алады немесе бастапқы нота берілсе, нотаны қайталап шығара алады.

5. **Есту анализі** – Сольфеджио пәніндегі ең маңызды жұмыс формаларының бірі, ол есту қабілетін, музыкалық талғамды және тек осы жаттығуда ғана емес, әртүрлі жанрлар мен стильдерде де бағдарлану қабілетін дамытады.
6. **Мелодия** - дыбыстардың ретімен орналасқан, үйлесімді сызыққа ұйымдастырылған, тұтастай қабылданатын музыкалық элемент.
7. **Метр, метрлік бөлу** – музыкалық шығармада күшті және әлсіз бөлшектердің тұрақты алмасуы; тактінің бөлшектерге бөлінуі.
8. **Полифония** – көп дауыстылық, мұнда әрбір дауыстық сызық өз тәуелсіздігін сақтайды.
9. **Ритм** - музыкадағы уақытша интервалдардың ұйымдастырылуы, ол дыбыстардың ұзақтығы мен тәртібін анықтайды.
10. **Тональность** - басты нотаның (тональдық негіздің) негізінде құрылған дыбыстар жүйесі.
11. **Шкала, хроматикалық шкала** - белгілі бір интервалда орналасқан дыбыстардың тізбегі; барлық 12 жарты тоннан тұратын шкала, оған диэздер мен бемольдер де кіреді. Мысалы: С, С#, D, D#, E, F, F#, G, G#, A, A#, B.
12. **Тембр** - дыбыстың түсі, ол дыбыс көзінен (аспаптан немесе дауыстан) тәуелді. Бұл қасиет дыбыстардың биіктігі мен күшін тең болса да, оларды ажыратуға мүмкіндік береді.
13. **Мажор, минор** – шығармадағы негізгі мінезін анықтайтын тональдіктердің мақамына жатады.
14. **Есту қабілетін жаттықтыру** – музыкалық естуді дамыту және жақсарту процесі. Бұл интервалдарды, аккордтарды, ритмдерді және әуендерді анықтау, сондай-ақ музыкалық фрагменттерді танып, қайталау жаттығуларын қамтиды.
15. **Диктант (оның түрлері)** – мелодиялардың, интервалдардың, аккордтардың ретін анықтау; Солфеджио сабақтарында қолданылатын негізгі жұмыс формаларының бірі.
16. **Музыканы тыңдап талдау** – музыкалық шығармаларды тыңдап, олардың құрылымын (аккордтар, интервалдар, мелодиялар) талдау, теориялық естуді дамытуға көмектеседі.
17. **Импровизация** – өз шығармашылығы негізінде есту қабілетін дамытуға көмектесетін аспапта ән шығару немесе айту.

3. «Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» Бағдарламасының тематикасы

Бұл бағдарламаның құрамында әлемдік сольфеджио әдістемелерінің дамуының маңызды тенденциялары көрсетілген. XX ғасырдағы музыкасын есту арқылы меңгеру мәселелері арнайы қарастырылған, бұл музыка білімінің орта және жоғары деңгейінде оқу материалдарында кеңінен қолданылуда. Бағдарламаның тағы бір ерекшелігі – оған практикалық психология саласындағы соңғы жетістіктердің әдістемелік бейнеленуі, және сольфеджио әдістемесінің соңғы XX ғасыр мен XXI ғасырдың басындағы жаңашылдыққа жақындауы.

Бағдарламаның әдістемелік концепциясының негізін отандық әдістемеде және жалпы музыкалық теорияда дамытылып жатқан ең маңызды қағидалар құрайды. Қалыптасқан дәстүрлер аясында сольфеджио бойынша негізгі жұмыс формалары қарастырылған, алайда кейбір жағдайларда олар жаңа интонациялық-ритмдік мазмұнмен толықтырылады (дәстүрлі түрде солфеджио әдістемелерінде оқытылатындарға қатысты).

Материалды ұсыну сипаты нақты сабақ тақырыбына байланысты болуы мүмкін. Мысалы, шолу-аналитикалық тақырыптар, әдетте, ақпаратты лекциялық түрде ұсынуды білдіреді. Ал музыкалық тілдің жеке құрамдас бөліктерін меңгеруге арналған тақырыптар оқу сабағының шеңберінде практикалық жаттығу элементтерін енгізумен байланысты. Сабақ тақырыптарының құрылымдық негізі ақпаратты ұсынудың спиральды принципіне сүйенеді. Мысалы, музыкалық естуді дамытуға арналған ладтық тәсіл идеясы алдымен жалпы әдістемелік концепция түрінде баяндалып, кейін нақты әдістемелер тұрғысынан, соңында сольфеджио сабағының жеке жұмыс формаларына қатысты талқыланады.

4. 4. Мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері.

Педагогтар мен өнер саласының мамандары үшін тыңдаушылардың тиісті пән бойынша біліктілікті арттыру курсының **негізгі мақсаты** - білімін тереңдетуге, оқытушылардың кәсіби және педагогикалық шеберлігін арттыруға, инновациялық технологиялар бойынша оқыту әдістемелерін қорытындылап, әзірлеуге, сондай-ақ мамандарды даярлау сапасын жетілдіру.

Кәсіби білім беру бағдарламасының **негізгі міндеттері** мыналар болып табылады:

- педагогикалық кадрлардың теориялық және практикалық білімдерін жаңарту мен тереңдету, біліктілік деңгейіне қойылатын талаптардың артқандығы және кәсіби міндеттерді шешудің заманауи әдістерін меңгерудің қажеттілігімен байланысты;
- оқытушылардың педагогикалық және кәсіби шеберлігін арттыру, олардың жаңа кәсіби құзыреттерін меңгеруі;
- оқыту әдістемелерін қорытындылау және әзірлеу, кәсіби міндеттерді шешудің заманауи әдістерін меңгеру, педагогикалық және орындаушылық идеяларды жүзеге асырудың жаңа тәсілдерін енгізу және осы негізде білім беру сапасын жақсарту;
- отандық музыкалық білім беру жүйесінде кешенді тәсілдің рөлін күшейту, оның қазіргі музыкалық өнер мен білім берудің негізгі бағыттарымен өзара байланысы.

4. «Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» курсының міндеттері.

- шығармашыл ойлай алатын оқытушыларды дайындау;
- оқытушылық жұмыс дағдыларын қалыптастыру;

– сольфеджио сабақтарында музыкалық қабілеттерді дамыту әдістерін зерттеу.

Күтілетін нәтижелер

«Колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» курсын аяқтағаннан кейін, тыңдаушылар ФПК келесідей түсінікке ие болуы керек::

Оқыту нәтижесі	
Күзіреттілік мазмұны	Результаты обучения (ИДК)
Күзіретті болуы керек: Сольфеджио пәні бойынша оқу сабақтарын өткізуге; Осы пән әдістемесінің даму тарихымен байланысты модульдер бойынша жұмыс істеуге; Орта кәсіби және қосымша кәсіби білім беру бағдарламаларының музыкалық өнер теориясымен таныс болуға; Педагогика негіздерінің дағдыларына ие болуға; Сольфеджио пәнін меңгеру нәтижелерін аралық бағалау барысында баға беруге .	<i>Білу керек:</i> - ең жақсы отандық және шетелдік музыкалық-теориялық және музыкалық-тарихи пәндерді оқыту әдістемелерін, атап айтқанда, сольфеджио пәнін; - отандық және шетелдік педагогиканың негізгі принциптерін; - әртүрлі оқыту әдістері мен тәсілдері, соның ішінде сольфеджио пәнімен біріктірілген сабақтарды өткізу; - әр түрлі жас топтарындағы оқушылардың психофизикалық ерекшеліктері.
	<i>Білу керек:</i> -оқушылардың шығармашылық қабілеттерін, өзіндік жұмысты, бастамашылықты дамыту; - сольфеджио пәнін оқытуда әртүрлі заманауи әдістемелерді қолдану, тәжірибе барысында ең қолайлы әдісті таңдау; - оқытудың ең тиімді әдістерін, формаларын және құралдарын пайдалану; - түрлі кәсіби тапсырмаларды шешу үшін психологиялық және педагогикалық диагностика әдістерін қолдану; - оқу процесін жоспарлау, оқу бағдарламаларын құрастыру.
	<i>Меңгеру керек:</i> -түрлі жас пен дайындық деңгейіндегі оқушылармен қарым-қатынас жасау дағдыларын; - психикалық өзін-өзі реттеу тәсілдерін; - педагогикалық технологияларын; - орта арнаулы білім беру мекемелері мен балаларға қосымша білім беру мекемелерінде кәсіби пәндерді оқыту әдістемесін; - оқушылармен тәрбие жұмысын жүргізу дағдыларын.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Сабақ	Бөлім атауы (тақырыптар)	Сабақ түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, сағаттар.		
		Тәжірибе лік/ жұмысты қорғау	Теориял ық	СРС / тестілеу
1	Сольфеджио пәні ретінде оқыту әдістемесі. Мақсаттар мен міндеттер. Сольфеджио туралы тарихи деректер. Пәннің дамуындағы негізгі кезеңдер.	-	3	5
2	Сольфеджио оқытуға байланысты негізгі проблематика.	2	2	4
3	Сольфеджионы оқытудың отандық әдістері мен жүйесі. Ресей мен Еуропадағы Сольфеджионы оқыту жүйесі.	3	4	5
4	Музыкалық есту және оның компоненттері (абсолютті, салыстырмалы есту).	2	2	2
5	Сольфеджио курсының негізгі жұмыс түрлері.	1	2	2
6	Мақамдық естуді дамыту. Гармониялық және ритмикалық естуді дамыту. Тональды-функционалды естуді дамыту.	2	2	3
7	Интонацияны дамыту. Бір дауыстылық, екі дауыстылық. Көп дауыстылық. Интервалдар мен аккордтарды зерттеу.	3	2	4
8	Есту анализінің негіздері. Парақтан оқу тәжірибесі.	2	1	2
9	Музыкалық диктант. Бір дауыстылық, 2-дауыстылық, 3-дауыстылық диктанттар	2	2	4
10	Бағалау. Ұй тапсырмасы. Оқу жұмысын ұйымдастыру, жоспарлау. Күнтізбелік және сабақ жоспарлары.	2	1	2
11	Көрнекі оқу-әдістемелік және нота құралдарына шолу жасау, олардың оқу процесіндегі рөлі.	3	2	2
	Барлығы:	22	23	35

	сағат			
--	--------------	--	--	--

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Кәсіптілік біліктілікті арттыру курсы 80 сағаттық бағдарлама жоспарына сәйкес өткізіледі.

Курс келесі кезеңдерді қамтиды:

1. бағдарламаның оқу жоспары бойынша танысу;
2. аудиториялық сабақтарға қатысу (жеке және топтық);
3. оқу жоспарына сәйкес жеке тапсырмаларды орындау;
4. оқу жоспары бойынша белгіленген қорытынды бақылаудан өту (есеп, қорытынды жұмыс).

Кәсіптілік біліктілікті арттыру бағдарламасының оқу процесін ұйымдастырудың негізгі формасы – жеке сабақ. Оқыту әдісін таңдау мұғалімнің шеберлігіне, тыңдаушылардың жеке ерекшеліктеріне, қабілеттеріне, музыкалық даму деңгейіне және өмірлік психологиялық тәжірибесіне байланысты болады.

БА курс жұмысында әртүрлі сабақ түрлері қолданылады: практикалық – жеке, топтық, теориялық, аралас формалар (онлайн, офлайн), сондай-ақ пассивті практика қамтылған, бұл тыңдаушыларға шеберлік сыныптарына қатысуға, ғылыми конференцияларға және консерваторияда ұйымдастырылатын басқа шығармашылық және әдістемелік іс-шараларға қатысуға мүмкіндік береді. Сабақтарды кафедраның жетекші педагогтары жүргізеді, бұл курстардың жоғары кәсіби деңгейін қамтамасыз етеді.

Бағдарлама аясында оқыту стратегиясы әртүрлі деңгейдегі төрт-бес педагогтан тұратын шағын топтарда ұйымдастырылады.

Оқыту мен білім беру әдістерінің түрлері тыңдаушыларға бағытталған, икемді, инновациялық білім беру ортасын қалыптастыруға ықпал етеді, онда тыңдаушылар оқу процесіне және шешімдер қабылдауға белсенді қатысады.

Тыңдаушыларға оқу бағдарламасының жеке блоктарын алдын ала зерттеу, өздігінен меңгеру немесе өткен материалды бекіту үшін қосымша материал беріледі.

Курстың басынан бастап тыңдаушыларға тіркелуге ұсынылады, яғни онлайн қауымдастықтар құрылып, педагогтар мен мұғалімдер арасында тәжірибе алмасуға, сұрақтар қоюға, материалдармен бөлісуге және оқу сағаттарынан тыс өзара іс-қимылды қолдауға мүмкіндік беріледі.

Курстың ұзақтығы 10 күн, яғни – 80 сағат.

Пәннің мазмұны

1 тақырып

Кіріспе.

Сольфеджионы оқытуға байланысты негізгі проблематика. Жалпы педагогикалық проблематика: педагогикалық процестің негізгі құрамдас бөліктері – мұғалім, оқушы, педагогикалық ұжым, оқу тобы, ата-аналар, қоғамдық орта.

Арнайы проблематика: пәннің мақсаттары мен міндеттері;

Сольфеджио – музыкаға деген сүйіспеншілікті оның мазмұнын ашу арқылы дарытатын пән; Сольфеджионың басқа музыкалық пәндермен байланысы.

XVIII – XX ғасырдың басындағы Сольфеджио. Кезеңге бөлу негіздері:

1) Сольфеджио – ән айту әдісі ретінде (шіркеулік және сарайлық хорларда).

«Табиғи сольфеджио» әдісінің пайда болуы («solfieraunaturel», Монтеклер, Франция, 1709) және оны Париж консерваториясының оқыту жүйесіне енгізу. Бұл жүйенің XVIII ғасырдың екінші жартысында Ресейде оқу орындары мен жеке музыкалық мектептерде таралуы.

2) XIX ғасырдың екінші жартысы – XX ғасырдың басында сольфеджионы оқыту әдістемесінің дамуы. Сольфеджио курсына ритмикалық жаттығулар мен музыкалық диктант жазуды енгізу. Интервалды интонациялау бойынша отандық және шетелдік әдістемелердің дамуы. До кілтінде ән айту және мелодия оқу әдістемелері. Музыкалық мысалдарды оқытуда инструктивтік әдістерге назар аудару. Көркем музыкалық әдебиет материалын шектеулі пайдалану.

Кейбір көрнекті оқу әдебиетінің үлгілерін шолып талдау (А. Карасев, Н. Ладухин, А. Пузыревский, К. Альбрехт, А. Aulagnier, М. Battke және басқалар).

Қазіргі кезеңдегі сольфеджионың ерекшелігі. Шетелдік сольфеджио мектептеріне шолу. XX ғасырдағы музыкалық тілдің қарқынды дамуы сольфеджио әдістемесіне оның «грамматикасын» меңгеру бойынша жаңа міндеттер қойды: хроматикалық мелодика, жаңа (терциялық емес) аккордтық жүйелер, мажор-минорлық емес ерекше мақамдық және функционалдық қатынастар, күрделі ритмика. Осыған байланысты XX ғасырдың екінші жартысы – шетелдік және отандық әдістемелерде сольфеджионың дамуындағы жаңа кезең болып табылады.

Әдістемелердегі екі негізгі тенденция:

– музыкалық естуді кешенді тәрбиелеуге (тек ноталарды оқу дағдыларымен шектелмей) назар аударудың күшеюі;

– XX ғасырдың музыкалық тілін есту арқылы меңгеруге бағытталған жеке әдістемелік әзірлемелердің пайда болуы.

Онжылдықтар бойынша шартты периодизацияның негіздері (негізгі тенденцияларды бөліп көрсету):

1950-жылдар. Ритмикалық сольфеджионы белсенді дамыту, тұрақсыз екпін ритмикасы мен полиритмияны меңгеру (Франция, Италия, Венгрия). П. Хиндемиттің «Elementarytraining» атты еңбегі – жаңа типтегі сольфеджио оқулықтарының алғашқы үлгілерінің бірі.

1960-жылдар. Жаңа аккордтық және полигармониялық негіздегі көп дауысты сольфеджионы дамыту. Қазіргі мелодиканың интервалдық құрылымын меңгеруге назар аудару (Польша). Л. Эдлундтың «Modusnovus».

1970-жылдар. Қиын ладты мелодиканы есту арқылы меңгеру жолдарын әзірлеу, халық музыкасының ерекшеліктерін игеру (Югославия, Болгария, Чехия).

1980-90-жылдар. Сольфеджио оқулықтарына қазіргі музыкалық тіл материалдарын кеңінен енгізу. Төрттен біртонды музыка мен аллеаторлық импровизацияны меңгеруге арналған жаттығулар жасау. Оқу кітаптарына дыбыстық қосымшаларды пайдалану – магнитофондық кассеталарда негізгі «музыкалық-лингфонды» курстың жазбалары. А. Траббиттің және П. Хайнстың «Ear training and sight-singing».

Есту анализін оқытуға арналған алғашқы компьютерлік бағдарламаларды жасау «тональды және атональды музыка» (АҚШ). Әр түрлі жылдардағы үлгілер: «Ear training: A Technique for listening» Б. Брюс (1983), «Opcode, MusicapRACTICA» (1992).

2, 3 тақырыптар

Совет кезеңіндегі сольфеджио әдістемесінің бір ерекшелігі – естуді дамытуға қатысты ладомелодикалық көзқарасты дамыту, мұнда музыкадағы мақамдылық оның мажор-минорлы тональды «жақтауымен» түсіндірілді, ал интервалдық және ритмикалық естуді дамытуға аз көңіл бөлінді, өйткені олар сол уақытта «формалистік» деп есептелді.

Шартты кезеңге бөлу негіздері бойынша онжылдықтар (ғасырдың бірінші жартысымен салыстырғанда жаңа тенденцияларды бөліп көрсету):

1950-жылдар. Халықтық ладтық негізде бір дауысты және көп дауысты сольфеджионың дамуы (В. Хвостенко, И. Лицвенко оқулықтары).

1960-жылдар. Одақтас республикаларда ұлттық мақамдық мәдениеттер негізінде ән айту мен музыкалық диктант жазуға арналған оқулықтар жасау (мысалы, Арменияда, Грузияда, Украинада).

Совет композиторларының жаңа интонациялық музыкасы негізінде оқулықтар жасауға алғашқы қадамдар: С. Прокофьев, Д. Шостакович (Н. Тифтикиди диктанттары). А. Островскийдің әдістемелік қызметінің негіздері. XX ғасырдың музыкасын есту арқылы меңгеру жолдары туралы оның мақаласына қатысты баспасөзде шыққан пікірталастардың негізгі мәселелері («А» 30).

1970-жылдар. XX ғасыр музыкасы материалында (немесе стилдік имитациямен) ән айту мен музыкалық диктантқа арналған хрестоматияларды жасау. Олардың кейбіріне жаттығу тапсырмаларын енгізу. (Е. Столова, А. Юсфин, А. Островский, Г. Виноградов, В. Кучеров, В. Кириллова, В. Попов және басқалардың оқулықтары). 1970-жылдардың екінші жартысында стильдік сольфеджио бойынша жұмыстардың пайда болуы (оның ішінде XX ғасыр музыкасы материалында).

1980-90-жылдар. XX ғасыр музыкасының тілін меңгеруге деген назардың одан әрі күшеюі. Негізгі тенденциялар:

1. Жаңа интонациялық материалдың жинақтардағы «проценттік үлесінің» артуы (Н. Качалина, Ю. Бычков).

2. Қазіргі ритмоинтонацияны есту арқылы меңгеру әдістемелерінің ғылыми негіздерін іздеу (И. Тихонова, М. Карасеваның диссертациялары).
3. Стилдік естуді тәрбиелеуге арналған одан арғы зерттеулер (Л. Масленкова, З. Глядешкина, Т. Енько жұмыстарында).
4. XX ғасыр музыкасын меңгеруге арналған арнайы оқулықтардың пайда болуы (М. Карасев, Ю. Бычков).
5. Психотехникалық әдістермен әдістемелік құралды байыту (қабылдау, есте сақтау психологиясы және т.б. салалардан) – Е. Назайкинский, Л. Логинова, М. Карасеваның және басқалардың жұмыстарында.

4 тақырып

Музыкалық-физиологиялық сипаттама музыка естудің музыкалық дыбыстарды қабылдау аппараты ретінде.

Музыкалық-психологиялық сипаттама музыкалық естудің. Музыкалық естудің түрлері – мақамдық, интервалдық, тембрлік, архитектуралық, ритмикалық, стилдік және басқа да түрлері.

Қабылдаудың тұрақтылығы заңы және интонациялық алдын ала есту. Ішкі және сыртқы естудің өзара әрекеттесуінің ерекшеліктері. Музыкалық қабылдауда естуді реттеу және оған бейімделу. Психологиялық бағдарлау теориясы және музыкалық естудің даму ерекшеліктері. Қазіргі музыканы тыңдауда музыкалық естуді экологиялық қорғау. Кәсіби музыкалық естудің ерекшеліктері. Әр түрлі музыкалық факультеттердің студенттерінде музыкалық естудің дамуының ерекшеліктері.

Синестезия – әр түрлі сезімтал қабылдауды (есту, көру, сипау және т.б.) біріктірудің психологиялық процесі. Түсті есту – есту-көру синестезиясының бір көрінісі.

Есту қабылдауының басты параметрлері – дыбыс күштілігі, биіктік, тембр, темп және т.б., көрудің – түс, форма, жарықтық, қашықтық, өлшем және т.б., кинестетикалық (яғни, қимыл-сезу – иіс сезу) – кернеу дәрежесі, температура, тығыздық, салмақ, иіс, дәм және т.б. Жеке аккордтар мен мақамдық айналымдарды тыңдау барысында оларды анықтау әдістемесі.

Стилдік естудің ерекшеліктері. Музыкалық қабылдау процесінде стильдік және стилистикалық айырмашылықтар. Зерттеліп отырған стильдің интонациялық-ритмикалық эталондарын білу және оларға есту бойынша икемді ауысу дағдысын қалыптастырудың маңыздылығы.

5 тақырып

Сольфеджио сабақтарындағы жұмыс түрлері. Дәстүрлі және дәстүрлі емес жұмыс түрлері:

1. Сольфеджиолау. Оқулық бетінен оқу. Интонациялық жаттығулар. Столбица. Абсолютті және салыстырмалы сольмизация жүйесі.
2. Метро мен ритммен жұмыс: ритмикалық жаттығулар мен партитуралар.
3. Музыкалық диктант.
4. Музыкалық грамота зерттеу. Музыкалық грамота бойынша жазбаша тапсырмаларды орындау.

5. Есту анализі. Өткен материал бойынша музыкалық шығарманы талдау.
6. Ойын түріндегі оқыту әдістері, олардың бастауыш мектеп жасындағы балалармен жұмыс істеудегі рөлі.
7. Фортепианодағы жаттығулар. Шығармашылық тапсырмалар: берілген ритмикалық құрылымға немесе синтаксистік құрылымға негізделген әуен құрастыру, берілген тақырыптық ядроға әуендер жазу, әуенге немесе басына екінші дауысты таңдау, әуенге аккомпанемент таңдау, берілген мәтінге әуен жазу және керісінше.

6 тақырып

Мажор-минорлық жүйені меңгеру барысында лад сезімін дамыту.

Мақамдық сезімінің жалпы негіздері – мақамдық тұрақтылықтың алдын ала естілуі. Мажор-минорлық мақамдық жүйе негізінде мақам сезімін тәрбиелеудегі отандық методиканың дәстүрлері мен жетістіктері. Ресейдегі төңкеріске дейінгі мақамдық естуді дамыту әдістемелері.

Интонациялық естудің кешенді дамуының қажеттілігі: мақамдық және интервалдық естуді, оларды методикада қарама-қайшы қоюдың мәнсіздігі (А. Островскийдің мақаласындағы материалдары бойынша методикалық пікірталастың мәнін қарастыру). Мақамдық естуді тек мажор мен минордың заңдылықтарын сезіну деп танудың ғылыми қателігі және методикалық тиімді еместігі.

Мақамдық тоналдық ұғымы мажор-минорлық жүйенің музыкалық тәжірибедегі үстемдігінің көрінісі ретінде. Сольфеджио әдістемесінде мақам және тоналдық ұғымдарының тәжірибелік ажырамайтындығы. Мақамда тоналдық және дәрежелік ұғымдардың өзара байланысы. Мақамдық естуді дамытудағы негізгі әдістер (тәжірибелік көрсету арқылы):

- мақамдық тұрақтылықты және оның ауысуларын есту (фразаны тоникаға дейін жеткізу); -мақамның жеке дәрежелерін анықтау (ән айту және есту арқылы талдау); - мақамның тұрақсыз дәрежелерін (және интервалдарын) шешу; - мақамдық тұрақтылық өзгергенде дәрежелердің қайта интонациялануы.

Жаңа интонациялық негізде мақамдық естуді дамыту. XX ғасыр музыкасында мажор мен минордан өзгеше модальды типтегі мақамдардың қолданылуы арқылы мақамдық негізді кеңейту, аз дәрежедегі мақамдық орталықтандыру. Жаңа мақамдық орнатудың әдістемелік ерекшеліктері (Ю. Холоповтың термині).

Әдістемелік тұрғыдан кез келген ладты меңгеру деп аталатын жүйені кешенді түрде зерттеу – үш негізгі компоненттің жиынтығы:

- 1) дыбыс қатарындағы тартылулар,
- 2) мақамдағы дәрежелер мен аккордтардың функционалдық байланысы,
- 3) мақамға тән аккордтары.

Игерудің жалпы қағидалары:

- тұрақты қағидасы және бекітілген дыбыс қатары бар мақамдарды меңгеру;

- өзгермелі мақамдар (мақамдық қағидалар немесе дыбыс қатарларының өзгеруі).

Отандық және шетелдік сольфеджио мектептерінде мақамдық ән айтуды оқыту әдістемесі.

Пентатоника, жеті дыбысты диатоникалық мақамдар, гемиолдық мақамдар (үлкейтілген секундтармен), аралас мақамдар және симметриялық мақамдарды оқыту бойынша практикалық ұсыныстар. Гармониялық негіздің өзгеру әдістемесі.

Ритмикалық естуді дамыту.

Функционалды-гармониялық естуді дамыту.

7, 8 тақырыптар

Есту қабілетін талдаудың негіздері. Музыкалық ойлауды дамыту, музыкалық тілдің әр түрлі элементтерін саналы қабылдау, үндер мен дауыстардың фонизмін және олардың көптүрлі көріністерін түсіну үшін дағдылар жүйесін меңгеру қажеттілігі. Есту қабілетін талдаудың екі бөлімі:

1 Музыкалық тіл элементтерін талдау;

2 Жалпы талдау;

Әр түрлі жаттығу түрлері.

Сольфеджиолау Екі бағыт. Гарбузовтың аймақтық теориясы. Таза интонацияның негізгі заңдылықтары; сольфеджио түрлері:

1 Алдын ала дайындықпен мәтінсіз бір дауысты ән айту;

2 Алдын ала дайындықпен вокалды шығармаларды орындау;

3 Вокалды шығармаларды сөздермен және аккомпанементпен орындау;

4 Ноталардан оқып ән айту;

5 Ансамбльдік сольфеджиолау. Дұрыс тыныс алу заңдылықтары.

Интервалдарды зерттеу. Интервалдарды өту тәртібі.

Гармониялық және мелодиялық интервалдар. Интервалдарды тональдылықта және дыбыстан өту. Интервалдардың сатылық мөлшері; гармониялық интервалдардың фонизмі; интервалдардың айналуы, интервалдарды дыбыстан анықтауда ассоциативті-образды ойлаудың рөлі (интервалдық карточкалармен жұмыс, жазбаша тапсырмалар). Интервалдардың тондық мөлшері. Интервал — мелодиялық интонацияның негізі. Лададағы интервалдар: ән айту, пианинода ойнау, интервалдық тізбектерді дыбыстан анықтау, жазбаша тапсырмалар. Интервалдарды шешу. Анализ. Аккордтарды зерттеу. Аккордтарды зерттеу тәртібі. Аккордтардың құрылымы мен функциялары туралы түсінік. Мақамнан тыс аккордтарды зерттеу (фонизм, тондардың вертикалды функциялары, аккордтардың айналуы, жазбаша тапсырмалар, интонациялық жаттығулар, дыбыстан анықтау, анализ). Мақамдағы аккордтарды зерттеу (ән айту, пианинода ойнау, аккордтық тізбектерді дыбыстан анықтау). Аккордтарды шешу. Гармониялық талдау.

9, 10, 11 тақырыптар

Музыкалық диктант. Дайындық жаттығулары. Музыкалық диктанттың түрлері. Ауызша диктанттар, ритмдік диктанттар, дербес жұмысқа арналған диктанттар, егжей-тегжейлі талдауы бар диктанттар (интонациялық, синтаксистік, метроритмикалық), бақылау диктанттары.

Көрнекі құралдар және олардың оқу процесіндегі рөлі. Көрнекі құралдардың маңызы музыкалық-есту және кеңістіктік-көрнекі ұғымдар арасында мағыналық ассоциациялар жасауға бағытталған. Құралдарды пайдалана отырып, студенттер белгілі бір қозғалыстар мен әрекеттерді қолдарымен орындайды, бұл эмоционалдық әсерлерді күшейтіп, материалды жақсырақ есте сақтауға ықпал етеді. Көрнекі құралдарды қолдану сабақтарды қызықты ойын түрінде құруға мүмкіндік береді, оларды тірі, бейнелі және эмоционалды мазмұнмен байытады. Көрнекі құралдардың мысалдары: плакаттар.

Оқу жұмысын ұйымдастыру және жоспарлау. Күнтізбелік және тақырыптық жоспарлар: бағдарлама бойынша жұмыс, дидактиканың негізгі қағидаларын сақтау, жас ерекшеліктерін ескеру, әртүрлі жұмыс түрлерін ауыстырып отыру. Ұй тапсырмалары және олардың түрлері. Оқушылардың білімін тексеру: ағымдық сұраулар, бақылау сабақтары, бақылау диктанттары, жазбаша бақылау жұмыстар.

7. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі сабақтарда қолдануға ұсынылатын оқу құралдары мен музыкалық әдебиет шығармаларына әдістемелік шолу

Интонация мен ритм сезімін дамытуға арналған оқу құралдары:

Тақырыптық құрылымды, қолдану ерекшеліктерін, қиындық дәрежесі мен мамандандырылған оқу орындары мен жоғары оқу орындарына арналған оқу құралдарының профилін талдау, топтық сабақтарға ең қолайлы құралдар (авторлар: Н. Ладухин, А. Рубец, П. Драгомиров, В. Хвостенко, А. Агажанов, А. Островский, А. Юсфин, Б. Алексеев, Н. Качалина, А. Карасева және басқалар).

1. КодайЗолтан. Учебное пособие по сольфеджио [Ноты] Кодай, Золтан; вступ. ст., сост. В. Блока- М.: Композитор, 1993. Вып. 2.– 96 с., ноты.
2. Драгомиров Павел Нилович. Учебник сольфеджио: учеб. пособие / Драгомиров, Павел Нилович. Сольфеджио. – М: Музыка, 2004. - 64 с. – 500 экз. – 5-7140-0835-9: 882 тг.
3. Калмыков Фридкин Сольфеджио. Чтение с листа Москва, 1990.
4. Бычков Ю.Н. Основы формирования мелодического ладового слуха. Лекция РАМ им. Гнесиных, М,1993.
5. Вахромеев В.А. Вопросы методики преподавания сольфеджио М., 1978.
6. Вейс П. Ст. Абсолютная и относительная сольмизация. Вопросы методики воспитания слуха. Л. 1977
7. Давыдова Е.В. Методика преподавания сольфеджио. М.,1975
8. Карасёва М. В. Сольфеджио – психотехника развития музыкального слуха. М., 2002.
9. МасленковаЛ.М. Интенсивный курс сольфеджио. Методическое пособие для педагогов. С.-Пб., 2007.

10. Островский А.О. Очерки по методике теории музыки и сольфеджио. Л., 1954.
 11. Островский А.О. О преодолении ладовой инерции при восприятии и интонировании современной музыки // Вопросы методики воспитания слуха. Л., 1967.
 12. Шульгин Д.И. Сольфеджио (барокко, классицизм, романтизм, современность). Программа для высш. муз. заведений по специальности: «музыковедение», «фортепиано», «хоровое дирижирование», струнные инструменты. М., ГМПИ им. Ипполитова Иванова, 2004.
 13. Агажанов А., Блюм Сольфеджио. Примеры из полифонической литературы. М., 1962.
 14. Агажанов А. Курс сольфеджио М., 1974.
 15. Агажанов А. Курс сольфеджио. Вып. 1-2. М., 1973.
 16. Агажанов. Блюм Сольфеджио в ключах «до». М., 1969.
 17. Алексеев Б. Гармоническое сольфеджио. М., 1966.
 18. Алексеев, Блюм Системат. курс музыкального диктанта М., 1976
 19. Алексеев Б. Этюды по сольфеджио. М., 1990.
 20. Бычков Ю.Н. Одноголосные диктанты. Трехголосные д-ты. М., 1996.
 21. Виноградов Г. Интонационные трудности. Киев, 1977.
 22. Глядешкина З.И. Хрестоматия по гармоническому анализу на материале музыки советских композиторов. М., 1984.
 23. Драгомиров Б. Учебник сольфеджио. М., 1993.
 24. М. Карасева. Современное сольфеджио, ч. 1,2. М., 1996.
 25. Карасева Современное сольфеджио, ч. 3 М., 2002
 26. Качалина Н. Сольфеджио. Одноголосие. Вып. 1. М., 1981.
 27. Качалина Н. Двухголосие и трехголосие. Вып. 2 М., 1990.
 28. Качалина Н. Сольфеджио. Четырехголосие. Вып. 3 М., 1983
 29. Кириллова Попова Сольфеджио 1 ч. М., 1986
 30. Кирюшин В.В. Интонационный слух упражнения для развития абсолют. звуковысотн. муз слуха, мышления и памяти. М. 1990
 31. Ладухин Н. Одноголосное сольфеджио М., 1993.
 32. Ладухин Н. Двухголосие в ключах «До». М., 1986
 33. Ладухин Н. 1000 примеров муз. диктанта М., 1981
 34. ОСШ Сольфеджио. Вып. 2. Изд. 5. М., 1983.
 35. Островский А. Учебник сольфеджио. Вып. 3,4 Л., 1974.
 36. Резник М. Музыкальные диктанты. М., 1971.
 37. Серебряный М. Сольфеджио на ритмо - интонационной основе современной эстрадной музыки. Киев, 1984.
 38. Тифтикиди Н. Сборник диктантов на материале музыки композиторов. Вып. 1. Вып. 2. М., 1966; М.
- Гармоническое сольфеджио (Б. Алексеев, Д. Блюм, Д. Шульгин және басқалар) мен музыкалық диктанттар жинақтарын (Д. Блюм, Б. Алексеев, И. Лопатина, Н. Качалина, Ю. Бычков және басқалар) аналогиялық қарастыру.

Интонациялық және ритмдік жаттығулармен әдістемелік брошюраларды (С. Максимов, А. Биркенгоф және басқалар) сольфеджио сабақтарында пайдалану ерекшеліктері.

«Жанды» музыкадан жекелеген шығармалар мен шығармалар циклдерін (И. С. Бахтың хоралдары, инвенциялары және «Жақсы темперленген клавиі», Дж. Палестрина мен О. Лассоның мадригалдары мен месса, Р. Щедрин, Д. Шостаковичтің прелюдиялары мен фугалары, П. Хиндемиттің «Ludustonalis» және Р. М. Рильке сөздеріне жазылған 6 хор, Б. Бартоқтың «Микрокосмосы» және т.б.) қолданудың ерекшеліктері.

Өнертапқыш музыкалық шығармалармен жұмыс істеудің негізгі формалары: үй жұмыстары мен сыныптық жұмыстар.

8. Оқыту нәтижелеріне баға беру

Тыңдаушыларға баға беру сабақ барысында (ағымдағы бағалау) және курс аяқталғаннан кейін (қорытынды бағалау) критериялық әдістер негізінде жүргізіледі:

- формативті бағалау (БА курстарына қатысу, барлық модульдер бойынша бағалау)
- қорытынды бақылау.

Формативті бағалау кезінде тыңдаушы бағдарлама тақырыптарына сәйкес меңгерген дағдылары мен құзыреттерін көрсетеді.

Барлық модульдерді зерттеуді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар бағалау үшін өздерінің практикалық жұмыстарын ұсынады:

- вокалды немесе камералық аспаптық музыкалық екі шығарманы орындауының бейнемазмұны;
- таңдалған білім беру бағдарламасы бойынша тақырыпта эссе жазу;
- авторлық курс тақырыбы бойынша әдістемелік баяндамалар мен ашық сабақтар.

Көрсетілетін материалдарды тыңдаушылар жеке дайындайды. Тапсырмаларды орындау барысында тыңдаушыларға топтық және жеке кеңес беру түрінде қолдау көрсетіледі.

Қорытынды жұмыстарына баға беру үшін (таңдау бойынша) келесі критерийлер белгіленеді:

- 0 балл - орындалмаған;
- 50-74 балл - жартылай орындалған;
- 74-100 балл - толық орындалған.

Орындаған қорытынды жұмыс үшін максималды балл саны 100 балл, мұндағы:

- 1) «Өте жақсы»: 85-100%;
- 2) «Жақсы»: 75-84%;
- 3) Қанағаттанарлық»: 50-74%.

Қорытынды баға оқу жетістіктерін бағалау критерийлері негізінде құралады, оған сабақтарға қатысу, сабақтардағы белсенділік және қорытынды тестілеудің нәтижелері кіреді. Бағалау критерийлерінің арақатынасы келесідей: 10% – қатысу, 40% – белсенділік, 50% – қорытынды тестілеу нәтижелері.

Қорытынды тестілеуге 80%-дан кем емес сабақтарға қатысқан және қорытынды тестілеуді тапсырған тыңдаушылар ғана қатыса алады.

Тыңдаушылардың белсенділігі мен практикалық жұмысы күнделікті бағаланады. Әрбір позиция бойынша максималды баға 20 баллды құрайды. Осылайша, формативті бағалау бойынша жалпы балл 40 болады.

Суммативті бағалау баллы қорытынды тестілеу нәтижелеріне сәйкес анықталады.

Қорытынды орташа бағасы 50 және одан жоғары балл алған тыңдаушыға сертификат беріледі.

9. Посткурстық (Курстан кейінгі) қолдау көрсету

Курстан кейінгі педагогтың қызметін қолдау – бұл курстардан кейінгі қызметтің мониторингін жүргізу және курстан кейінгі кезеңде кеңес беру мен әдістемелік көмек көрсету арқылы педагогтың кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіруді жүзеге асыратын іс-шаралардың механизмін қамтитын нақты құрылымдалған алгоритм. Осы алгоритмнің нәтижесінде педагогтың біліктілік дағдыларының түсінігі, теорияны практикада қолдану, жеке даму және кәсіби жетістіктері жетілдіріледі.

Курстан кейінгі педагогты қолдаудың **мақсаты** – бұл педагогтың кәсіби қызметін курстан кейінгі кезеңде тиімді жақсарту, кәсіби құзыреттілікті дамыту бағытында әдістемелік көмек көрсету.

Курстан кейінгі педагогты қолдаудың **міндеттері**:

1. Курстық және курстан кейінгі кезеңдерде біліктілікті арттыруды қолдау;
2. Педагогқа теориялық білімдерін практикада қолдануға көмек көрсету;
3. Болашақ кәсіби өсу үшін жеке білім беру траекторияларын жоспарлау.

Педагогтың курстан кейінгі іс-әрекетін қолдаудың **жүзеге асырылу түрлері**:

1. Тыңдаушыларға педагогикалық және диагностикалық қызметінде әдістемелік және сараптамалық көмек көрсету;
2. Педагогикалық және зерттеу қызметінің қорытынды жұмыстарын іске асыру және дайындауда сараптамалық көмек көрсету;
3. Тәжірибе алмасу іс-шараларын (семинарлар, дөңгелек үстелдер, ашық сабақтар, конференциялар және басқа да білім беру іс-шаралары) ұйымдастыруға көмек көрсету.

Курстан кейінгі қолдау бірнеше кезеңнен тұрады:

Бірінші кезең. Курс тыңдаушылары мен жетекшісі курстан кейінгі кезеңде педагогтың дамуы үшін қажетті құзыреттерді анықтап, күтілетін нәтижелерді белгілейді.

Екінші кезең. Курс тыңдаушылары өздерінің кәсіби құзыреттерін курстан кейінгі тәжірибеде дамыту үшін жеке даму траекториясының жоспарын құрады. Курс жетекшісі тыңдаушылардың өтініштері бойынша кездесулер ұйымдастырады және бар қиындықтар бойынша кеңес береді.

Үшінші кезең. Тыңдаушы жеке жоспарында көрсетілген шараларды жүзеге асырады. Жетекші педагогты курстан кейінгі кезеңде жеке консультациялар ұйымдастыру, жоспарланған шараларды ұйымдастыру мен орындауға көмек көрсету, педагогтың жеке жоспарын орындау нәтижелерін анықтау және конструктивті кері байланыс жүргізу арқылы қолдайды.

Төртінші кезең. Курстан кейінгі қолдау нәтижелері бойынша тыңдаушы мақалалар әзірлеп, жариялайды, әдістемелік баяндамалар мен басқа да жұмыстар жазады. Бұл материалдар тәжірибе алмасу және концертмейстерлік өнер саласындағы кәсіби құзыреттер деңгейін арттыруға бағытталған практикалық ұсыныстар үшін қызмет етеді. Мұндай тәсіл білім мен дағдыларды тереңдетуге, сондай-ақ осы салада үздіксіз даму үшін ынталы мамандар қауымдастығын құруға ықпал етеді.

Курсты аяқтап, алған білімдерін, дағдыларын практикада табысты қолданатын педагогтар тәжірибе алмасу шараларына қатысуға тартылады, мұнда олардың жетістіктері мен кәсіби тәжірибесі қоғамдық түрде танылып, бағаланады.

Ұсынылған курстан кейінгі қолдауды жүзеге асырудың түрлері 6-кестеде көрсетілген.

6 кесте

№	Атауы	Қорытындылау формасы
1	Біліктілікті арттыру курстарында жоспарланған сабақ/дәріс өткізу	Ашық сабақ
2	Құрманғазы атындағы ҚҰК кафедра профессорлары мен шақырылған музыканттар тарапынан түрлі мамандықтар бойынша шеберлік сыныптарын өткізу.	Шеберлік сыныптары
3	Білім беру саласында/қалада/облыста тәжірибе алмасу мақсатында конференциялар мен семинарлар өткізу	Жоспар мен іс-шараның хаттамасы Іс-шарада қабылданған ұсынымдар
4	Оқытушының жұмыс мәртебесін арттыруға бағытталған тәжірибе алмасу	БАҚ беттеріне жариялау
5	Таңдалған тақырыпта эссе жазу	Эссе

6	Білім алған педагогтардың оқу барысында меңгерген негізгі тенденцияларды тәжірибеде енгізу нәтижелері бойынша дөңгелек үстел өткізу, (оқытудан кейін 1 күнтізбелік жыл өткен соң)	Іс-шара жоспары мен есебі
7	Авторлық курс тақырыбына әдістемелік баяндаманы жазу	Баяндама, хабарландыру
8	«Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» курсының қорытындысы бойынша дөңгелек үстел өткізу, ол оқып шыққан педагогтардың тәжірибесінде іске асырылады (оқыту аяқталғаннан кейін 1 күнтізбелік жыл өткен соң).	дөңгелек үстелдің жоспары және хаттамасы

Курстан кейінгі мониторинг

Курстан кейінгі мониторинг - бұл педагогтардың посткурстық қызметін бақылау, диагностикалау және бағалау процесі.

Курстан кейінгі мониторингтің **мақсаты** – тыңдаушылардың кәсіби қызметінің нақты жағдайын Құрманғазы атындағы ҚҰК біліктілікті арттыру бағдарламаларының күтілетін нәтижелерімен салыстыру, оның ішінде оффлайн оқу форматы да қамтылады. Сондай-ақ, бұл курстан кейінгі қолдаудың диагностикасы мен мониторинг нәтижелері бойынша білім беру бағдарламаларын жаңартуға қатысты шешім қабылдауды қамтиды.

Курстан кейінгі мониторингтің **міндеттері**:

1. Құрманғазы атындағы ҚҰК білім беру бағдарламалары бойынша курстарды аяқтаған тыңдаушылардың курстан кейінгі қызметі туралы нақты және сенімді ақпарат беру;
2. Ақпаратты жинау, жүйелеу және диагностика әдістерін жасау және іске асыру;
3. Құрманғазы атындағы консерваторияның білім беру бағдарламаларын жақсарту және түзету.

Курстан кейінгі мониторингтің нысаны - білікті педагогтың кәсіби қызметі.

Курстан кейінгі мониторингті жүзеге асыру келесі әрекеттерді қамтиды:

1. ақпарат жинау үшін сауалнамалар жасау;
2. педагогтар арасында сауалнамаларды ұйымдастыру;
3. курстан кейінгі қолдау үшін пайдаланылатын деректерді жинау;
4. деректерді өңдеу және сақтау;
5. есеп беру.

Курстан кейінгі мониторингті жүзеге асырудың түрлері: сауалнамалар жүргізу, ақпаратты сұрыптау, статистикалық деректерді өңдеу, ақпаратты зерттеу және диагностика.

Курстан кейінгі мониторинг заманауи инновациялық технологияларды белсенді енгізуді қамтиды.

Курстан кейінгі мониторинг үшін деректерді жинау және өңдеу, Құрманғазы атындағы ҚҰК курстарын аяқтаған педагогтармен курстар басталмай тұрып құрылған WhatsApp топтары арқылы байланыс орнату арқылы жүзеге асырылады.

Біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларына түзетулер енгізу — курстан кейінгі мониторингтің негізгі мақсаты болып табылады.

Құрманғазы атындағы ҚҰК біліктілікті арттыру бөлімі профессорлық құзіреттілікке курстардың әсерін бағалау мақсатында сауалнама жүргізеді.

Педагогты курстан кейінгі қолдау жоспары мен есебін құру бойынша ұсыныстар

Курстардың

тақырыптары: _____

Курстан өту күндері: _____

Курс оқытушыларының аты- жөні _____

Тыңдаушының аты-жөні _____

Жеке жоспарды құру кезінде БАҚ, курстан кейін бір жыл ішінде өткізілетін іс-шаралар көрсетіледі, олардың өткізілу мерзімімен.

Жоспарланған іс-шаралардың мысалдық мазмұны: ашық сабақ (тақырып көрсетілген), мастер-класс, дөңгелек үстел, біліктілікті арттыру курсының тақырыбы бойынша семинар өткізу, БА курсының тақырыбы бойынша вебинар өткізу, біліктілікті арттыру курстары бойынша әдістемелік баяндамалар жазу, концерттер, тәжірибе алмасу, өз музыкалық туындыларын жасау, рефлексиялық есеп және т.б.

Посткурстық жұмыс бойынша Есеп формасы

Курстардың тақырыбы: _____

Курстан өткен күндері : _____

Курс оқытушысының аты-жөні _____

Тыңдаушының аты-жөні _____

№	Іс-шара	Өткізу күні	Қысқаша сипаттама	Дәлелдейтін ақпараттар (фото, сілтеме және т.б.)

1				
2				
3				
4				
5				

Қолы _____

Почта: conservatory.pk@mail.ru

**«Мектепте/колледжде сольфеджио пәнін оқытудың тиімді заманауи әдістемелері» бағдарламасы бойынша білім алушыға
ҚОРЫТЫНДЫ БАҒА БЕРУ ПАРАҚШАСЫ**

Лекторгруппы: _____

Период обучения: _____

Тыңдаушының аты-жөні	Формативті бағалау						Қорытынды тестілеу	Қорытынды орта бағасы	Сертификация бойынша ұсыныстар
	Қатысуы	Модуль 1 (7 сағат)	Модуль 2 (9 сағат)	Модуль 3 (8 сағат)	Модуль 4 (11 сағат)	Модуль 5 (5 сағат)			
	10 балл	7 б.	9 б.	9 б.	11 б.	5 б.	50 балл	100 балл	Ұсынылады/ұсынылмайды
		40 балл							
1									

2									
3									
4									
5									

10. Негізгі және қосымша әдебиеттердің тізімі

1. Мухатаева Ж.А. Казахский музыкальный фольклор [Текст]: учебно-методическое пособие / Ж. А. Мухатаева ; М-во образования и науки РК ; Сев.-Казахст. гос. ун-т им. М. Козыбаева... – Петропавловск : [б. и.], 2013. – 100 с. – Библиогр. в конце ст. – 30 экз. – 978-601-272-456-1: 30 тг.
2. Бегембетова Г.З. Энгармоническая модуляция в курсе сольфеджио. Алматы, 2010.
3. Быкова Л.В. Гросс. Сольфеджио. Трехголосие. Примеры из произведений композиторов Казахстана. Алматы, 2006.
4. Никонова Е.Г. Статья «О необходимости учебн пособий по сольфеджио интонац. упражнениями. Работа над «изолированным» интервалом, как средством вхождения в муз. язык современной музыки». КНК им. Курмангазы, «Акт. проблемы, опыт и перспективы развития традиц. и современной музыки» Мат-лымеждународ. научно-практической конференции. Алматы, 2014
5. Жуманова Л.А. Ритмические упражнения по сольфеджио, «Интеллект», Семей, 2012.
6. Жуманова Л.А. 1-2-3-хголосные диктанты на основе произведений композиторов Казахстана и Ср. Азии, Изд. Анастасова, Семей, 2004, с.-60.

Пән бойынша оқу үдерісінде қолданылатын «Ғаламтор» Ақпараттық-коммуникациялық желісінің, ақпараттық технологияларды, оның ішінде лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз ету, заманауи кәсіби деректер базалары мен ақпараттық анықтамалық жүйелердің тізімі

1. ЭБС «Лань» <https://e.lanbook.com/>
2. ЭБС «IPRbooks» (IPR SMART) <https://www.iprbookshop.ru>
3. ЭБС («Образовательная платформа ЮРАЙТ») <https://urait.ru/>
4. Национальная электронная библиотека «НЭБ» <https://rusneb.ru>

Перечень лицензионного программного обеспечения: Microsoft Windows XP Professional, Microsoft Windows 7 Professional, Microsoft Windows 10 Professional,

Microsoft Windows 11 Professional, Microsoft Office 2007 Professional, Microsoft Office 2007 Standard, ESET NOD32 Antivirus, Pot Player, 7-Zip, Finale 2010, Finale 2014, Google Chrome, Mozilla Firefox, Adobe Acrobat Reader.

Электрондык ресурстарга сілтеме:

1. Абдуллин, Э.Б. Основы исследовательской деятельности педагога-музыканта [Электронный ресурс]: учебное пособие / Э.Б. Абдуллин. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Лань, Планета музыки, 2014. — 368 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/50691>. — Загл. с экрана.
2. Морих, И.Б. Творческие задания по музыкально-теоретическим дисциплинам [Электронный ресурс]: учебное пособие / И.Б. Морих. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Композитор, 2011. — 228 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/2890>. — Загл. с экрана.
3. Цытович, В.И. Традиции и новаторство. Вопросы теории, истории музыки и музыкальной педагогики [Электронный ресурс]: учебное пособие / В.И. Цытович. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Лань, Планета музыки, 2018. — 320 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/103888>. — Загл. с экрана.
4. Баренбойм, Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство [Электронный ресурс]: учебное пособие / Л.А. Баренбойм. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Лань, Планета музыки, 2018. — 340 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/103880>. — Загл. с экрана.
5. Вогралик, Т.Г. Метроритмический букварь [Электронный ресурс]: учебное пособие / Т.Г. Вогралик. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Композитор, 2008. — 204 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/2881>. — Загл. с экрана.
6. Вогралик, Т.Г. Метроритмический букварь. Часть II. От ритма слова к ритму мелодического мотива [Электронный ресурс]: учебное пособие / Т.Г. Вогралик. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Композитор, 2010. — 56 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/2882>. — Загл. с экрана.
7. Вогралик, Т.Г. Метроритмический букварь. Часть III. От метра стиха к метру музыкального произведения [Электронный ресурс]: учебное пособие / Т.Г. Вогралик. — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Композитор, 2011. — 92 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/2883>. — Загл. с экрана.
8. Байбакова, О. И. Методика преподавания сольфеджио. Краткий курс: учебное пособие / О. И. Байбакова. — Пермь: ПГИК, 2017. — 100 с. — ISBN 978-5-91201-261-7. — Текст: электронный // Лань: электронно-библиотечная система. — URL: <https://e.lanbook.com/book/155797> (дата обращения: 27.01.2023). — Режим доступа: для авториз. пользователей.
9. 2. Бережанский, П. Н. Абсолютный музыкальный слух. Сущность, природа, генезис, способ формирования и развития: учебное пособие / П. Н. Бережанский. — 5-е изд., стер. — Санкт-Петербург: Планета музыки, 2021. —

- 108 с. – ISBN 978-5-8114-8593-2. – Текст: электронный // Лань: электронно-библиотечная система. – URL: <https://e.lanbook.com/book/177810> (дата обращения: 27.01.2023). – Режим доступа: для авториз. пользователей.
- 10.3. Бритва, Н. А. Теория музыки и сольфеджио: учебное пособие / Н. А. Бритва. – 3-е изд. – Москва: Издательство Юрайт, 2019. – 60 с. – (Профессиональное образование). – ISBN 978-5-534-10442-4. – Текст: электронный // Образовательная платформа Юрайт [сайт]. – URL: <https://urait.ru/bcode/430026> (дата обращения: 27.01.2023).
- 11.4. Ладухин, Н. М. Сольфеджио для одного, двух и трех голосов: учебное пособие / Н. М. Ладухин. – 7-е, стер. – Санкт-Петербург: Планета музыки, 2021. – 108 с. – ISBN 978-5-8114-7310-6. – Текст: электронный // Лань: электронно-библиотечная система. – URL: <https://e.lanbook.com/book/158911> (дата обращения: 27.01.2023). – Режим доступа: для авториз. пользователей.
12. Овакимян, Е.Ю. Чтение с листа: учебное пособие для студентов музыкальных факультетов педагогических вузов / Е. Ю. Овакимян, О. В. Георгиевская. – Москва: Московский городской педагогический университет, 2012. – 48 с. – Текст: электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART: [сайт]. – URL: <https://www.iprbookshop.ru/26661.html> (дата обращения: 27.01.2023). – Режим доступа: для авторизир. Пользователей